

GÜNEY ASYA PREHİSTORYASI

Güney Asya'da en eski insan yerleşimleri çok iyi bir şekilde tanımlanamamıştır. İnsan evrimiyle ilgili en önemli kanıtlardan biri "Siwalik Tepeleri"nde ele geçen Miosen Döneme ait fosil hominoid (kuyruksuz maymunlar ile insanı içeren bir üst aile) kalıntılarıdır. (hominidler iki **ayaküstünde** (bipedal) yürüyen insansıları ve insanları tanımlar). Paleoantropolojik araştırmalar son 40 yıldır Pakistan, Kaşmir ve Hari Talyanagar'da sürdürülmektedir. Fosil maymunlar **Ramapithecus** ve **Sivapithecus** genuslarına aittir. Bu türler daha çok modern jibbonlara daha yakındırlar. Bu fosil kalıntılar yaklaşık 11.8 milyon yıl ile 7.2 milyon yıl arasına tarihlenirler.

Bölgenin Pleistosen Dönemine ait buluntulara bakacak olursak en iyi belgelenmiş insan fosili Narmada Nehri (Hindistan) yatağında bulunan Arkaik Homo *sapiens*dir. Olasılıkla arkaik Homo sapiens'e ait ikinci bir hominid fosili, Afganistan'da Darrai-Kur Orta Paleolitik taş endüstrisi ile bulunmuştur. Bu bölgede fosil insan kanıtları eksik olmasına karşın, Alt Paleolitik aletlerin bolluğu tam bir tezat teşkil eder. Çekirdek biçimli iki yüzeyliler, tek ve iki yüzden kıyıcıları içeren yüzlerce sit vardır. Alt Paleolitik aletler Güney Sind, Belucistan, Bengaldeş ve Sri Lanka hariç Güney Asya'nın birçok önemli bölgesinde saptanmıştır.

G.Ö. 2 milyon yıla tarihlenen aletler, Pakistan Potwar Platosu'nda Riwat'ta bulunmuştur. Ancak bu bir iddiadır ve devam eden araştırmalarla aydınlatılmaya çalışılmaktadır. Chirki ve Paisra'da 'Hindistan'ın doğusu) yapılan sistematik kazılar in-situ oturma ve çalışma tabanları meydana çıkarmıştır. Doğu Hindistan kıtanın içlerine kadar uzanan Hoabinhian alet yapım tekniğine ait kanıtlara sahiptir.

SOAN (PAKİSTAN): Penjap'ın kuzeyindeki Soan Nehri'nin alüvyal terasları üzerinde bulunan endüstriye verilen isimdir. Aynı zamanda Soanien ya da Sohanien Kültür olarak ta adlandırılan bu endüstri, Hallam L. Movius'a göre Doğu Asya'nın yontuk çakıl Geleneğine bağlanmaktadır. En eski formları Orta Pleistosen'in başlarına ulaşmakta olup, Levallois tip yongalarıyla olasılıkla son buzul döneminde sona ermektedir. Soanien Kültür "Présoanien" olarak adlandırılan ve kaba yongalardan oluşan bir endüstriyi takip etmektedir.

Güney Asya'nın Orta Paleolitik Dönemi yaygın bir şekildeki yerleşim yerleriyle belgelenmiştir. Fakat Darrai-Kur buluntuları hariç, insan fosilleriyle bir birliktelik yoktur. Yontmataş endüstri sınırlı sayıda Levallois kanıtlar gösteren bir yonga endüstrisidir. Orta Paleolitik sitler Belucistan ve Doğu Hindistan hariç, Güney Asya'nın çoğu ana bölgesinden bilinmektedir. Ancak orta paleolitik malzemenin genelinde gözle görülür bir tipolojik farklılık vardır.

Güney Asya'nın Üst Paleolitiği ise Orta Paleolitiği kadar iyi belgelenememiştir. Gujarat, Rajasthan, orta ve doğu Hindistan'ın tepelikli alanlarındaki birçok sitte ve Pakistan'ın Potwar Platosunda; ayrıca çok tanınmış bir sit olan Sri Lanka'daki Sanghao Mağarasında Üst Paleolitik görülür. Bu sitlerden bazıları prizmatik çekirdeklerden çıkarılmış dar-uzun dilgiler içerir. Diğer sitlerde örneğin Sanghao Mağarasında taş aletler küçük düzensiz yongalardan oluşur. Bu mağaradan alınan bir seri C14 yaşı tutarlı sonuçlar verir ve mağaranın derin bir şekilde tabakalaşmış dolguları yaklaşık G.Ö. 40.000-20.000 arasına tarihlendirilmiştir.

Sanghao Kaya Sığınağı: Kuzey Pakistan'da, Peşaver yakınında, Mardan bölgesinde, deniz seviyesinden 600 m. yükseklikte Potwar Platosunda üst paleolitik döneme ait bir kaya sığınağıdır. G.Ö. 38.000'e tarihlenmiştir (42.500-21.950). 1963 yılında Peşaver

Üniversitesinden Ahmet Hasan Dani tarafından kazılmıştır. Parkho-darra olarak ta bilinir. 12 seviye tespit edilmiştir. En alttaki 5 seviye Orta Paleolitik Döneme aittir. Kazı sırasında yontmataş aletler ve kemikler bulunmuştur. Aletler arasında kenar kazıyıcılar, çeşitli uçlar, kuarzit aletler, dilgiler, yongalar bulunmuştur.

Güney Asya'nın Mezolitiği en iyi Sri Lanka'dan bilinmektedir. Bu döneme ait 32 adet C14 yaşı vardır. Batadomba Lena Mağarası ve Belilena Kitulgala Mağarasından alınan bu yaşlar G.Ö. 28.500-10.000 yılları arasındadır. Güney Asya'da anatomik olarak en eski modern *Homo sapiens* G.Ö.28.5000'e tarihlendirilmiş seviyelerle birlikte Batadomba Lena Mağarasından elde edilmiştir. Ayrıca Sri Lanka'da Fa Hien Mağarasında daha erkene tarihlenmiş insan fosilleri bulunmuştur ki yukarıda verdiğimiz tarih G.Ö. 31.000'lere kadar gerilere çekilmiştir. Günel Asya Mezolitik buluntu toplulukları mikro dilgi, lünet, yarımaya, üçgen, trapez ve mikrolitik alet takımının geri kalan elemanlarını içerir. Bunların bazıları Erken holosen ve Geç (son) buzul periyodunun sonuyla çağdaş avcı-toplayıcı toplulukların sitlerinden elde edilir.

Mikrolitik alet çantası sadece avcı-toplayıcı olan toplulukların değil, birçok topluluklar tarafından kullanılmıştır. M.Ö. 6000'lerde mikrolitik alet kullananlar aynı zamanda büyükbaş sığır, koyun ve keçi sürülerini güdüyorlardı.